

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 44. broj

30. listopada 2025.

cijena 300 Ft

Svečanost puštanja u promet posljednje dionice autoceste A5

Sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave
4. i 5. stranica

Plivačica Sara Puklavec

14. stranica

Oproštaj od ljeta u Kišpešti

15. stranica

Ispeci pa reci

Pripadnici svake nacionalne manjine, ma gdje živjeli, oduvijek imaju na umu i svoju matičnu domovinu. Iako ne žive u njoj, prate njezin razvoj i veze između svoje i matične im domovine. Nije izuzetak od toga ni naša hrvatska narodnosna zajednica u Mađarskoj, koja se s bezbroj niti povezuje sa susjednom Hrvatskom. Pripadnici hrvatske narodnosti podjednako se ponose objema zemljama i zapravo su oni, kako to često naglašavaju i dužnosnici „most“. U to sam potpuno uvjerena.

Možda su neki „mostovi“ veći, a neki manji, ali bez obzira na svoju veličinu vrlo su važni elementi u povezivanju. Upravo u gradnji tih „mostova“ dolazi do manjih zastoja ako zbog nekih nepromišljenih rečenica visokih dužnosnika dolazi do pomutnje u odnosima dviju zemalja, između onih dviju zemalja koje oni najviše vole i za čije dobre odnose i oni neumorno rade i čine. To je zato što su ljudi zaboravili onu mudru i vrijednu poslovicu koju su u starim vremenima poštovali: „Ispeci pa reci!“. Najgore je u tome da su je zaboravili i oni koji u društveno-političkom životu imaju odgovorne dužnosti. Kad bi se držali te poslovice, velik dio nesporazuma, napetosti, a možda i raznih sukoba mogao bi se izbjeći. Ta uzrečica ne trpi nestrpljivost, nepromišljenost, neodgovornost, čega ima sve više u današnjem svijetu. Zapravo sve više ljudi ne shvaća da izgovorene riječi imaju svoju težinu, pa mogu imati i teške posljedice, često i negativne.

Pa zašto ne bismo prvo promislili je li ono što ćemo izgovoriti možda uvreda za nekoga, je li ono što izgovorimo stvarno ispravno? Jednom izrečena riječ više se ne može povući, ona će već krenuti svojim putem. U natjecanju za bolji položaj, za još bolja materijalna dobra, mnogoput se izjavljuju nepromišljene rečenice, nagli zaključci, optužbe, i to bez razmišljanja o posljedicama i o tome kako će utjecati na život drugih. Često neodgovorne izjave stvaraju napetosti i nepovjerenje koje čak i najčvršće „mostove“ zaljuljaju. Voljela bih da se ne zaboravi na ovu vrijednu poslovicu, koja sve nas uči da ne izgovaramo nagle zaključke, nego da razmislimo prije nego što izgovorimo. Tako će naši „mostovi“ dobrih odnosa uvijek čvrsto stajati.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Osim vijesti važno mjesto zauzimaju i tematske emisije te serijali posvećeni stvaralaštvu istaknutih pojedinaca, književnosti, folkloru i narodnoj glazbi.“

Medijsko vijeće (Médiatanács) donijelo je odluku o prihvatanju izvještaja o radu i financijskom poslovanju Zaklade za podršku medijskim uslugama i upravljanje imovinom (Médiaszolgáttatás-támogató és Vagyongkezelő Alap, MTVA) za 2024. godinu.

Prema izvještaju, za manjinske televizijske programe izdvojeno je ukupno 569 milijuna forinti, od čega najveći dio otpada na četiri emisije koje su snimane u vanjskoj produkciji: slovačka emisija „Domovina“ (26 minuta), rumunjska emisija „Ecranul nostru“ (26), njemačka emisija „Unser Bildschirm“ (26) i hrvatska emisija „Hrvatska kronika“ (26).

Uz spomenute emisije, koje se emitiraju u trajanju od 26 minuta tjedno, Slovenci imaju emisiju „Slovenski utrinki“ od 26 minuta jedanput u dva tjedna, a Srbi emisiju „Srpski ekran“ jedanput tjedno. Romi imaju emisiju „Roma magazin“ u trajanju od 26 minuta tjedno, dok ostale male manjine (Bugari, Grci, Poljaci, Armenci, Rusini i Ukrajinci) imaju 26-minutnu emisiju „Rondó“ jedanput tjedno.

Napomenimo kako je broj stalno zaposlenih novinara u pojedinim manjinskim redakcijama različit. Kako neslužbeno doznajemo, varira od pet stalnih i nekoliko vanjskih suradnika do dva ili tri stalna i jednog vanjskog, koliko ima hrvatska redakcija već desetak godina. Velike manjine, uz televizijske programe, proizvode i dva sata radijskog programa dnevno. Manjinski radijski programi u 2024. godini stajali su 194 milijuna forinti, što čini otprilike 5 % ukupnih troškova nacionalnog radijskog programa MR4.

Emisije obrađuju širok spektar tema: književnost, ozbiljnu i zabavnu glazbu, tradiciju, likovnu umjetnost, povijest, vjerski život. Time ne samo da informiraju gledatelje nego i pridonose očuvanju identiteta malobrojnih manjina u multikulturnom okruženju današnje Mađarske.

Po izvješću Manjinska redakcija (Nemzetiségi Főszerkesztőség) redovito priprema dnevne i tjedne emisije posvećene kulturi i tradicijama manjina koje žive u Mađarskoj. U programima se objavljuju vijesti o životu manjina, predstavljaju se kulturne

institucije, tradicionalni i vjerski blagdani te događaji crkvenih zajednica. Osim vijesti važno mjesto zauzimaju i tematske emisije te serijali posvećeni stvaralaštvu istaknutih pojedinaca, književnosti, folkloru i narodnoj glazbi.

I u 2024. godini nastavljena je uobičajena programska shema: jutarnji jednosatni termin na Duna TV-u i nadalje je bio rezerviran za manjinske i prekogranične emisije, dok su manjinski programi na radiju emitirani na Nemzetiségi Rádiju prema dosadašnjoj praksi. Osim toga, sadržaji se redovito emitiraju i na Kossuth radiju te na Duna TV-u.

Manjinski mediji imaju zadatak koji nadilazi samo pojam medij: oni čuvaju jezik, identitet i kulturu. Ipak, u praksi se često svodi na borbu za minimalne resurse i preživljavanje u sustavu koji manjine ne stavlja visoko na listu prioriteta.

Zašto pišem ove retke? Povod je i priopćenje koje je krajem kolovoza dalo rukovodstvo Srpske državne samouprave, a koje prenose Srpske nedeljne novine. U priopćenju stoji da je održan sastanak predstavnika Javnog servisa MTVA-a i Samouprave Srba u Mađarskoj. U ime javnog servisa sastanku je nazočio direktor Duna TV-a, kojoj pripada i rad svih narodnosnih redakcija. Razgovaralo se o „aktualnim događanjima na medijskom polju“ te o zadacima u kojima je potrebna bliža suradnja.

Rukovodstvo Srpske državne samouprave upoznalo je gosta kako u skoroj budućnosti na svojoj skupštini želi razmotriti kompletno područje medijske djelatnosti na srpskom jeziku u Mađarskoj te u tom kontekstu i rad srpskih redakcija koje djeluju u okviru Javnog servisa MTVA. Sastanak je trajao 90 minuta i dogovoreno je održavanje takvih susreta najmanje jedanput godišnje.

Izvještaji ostaju uredno složeni u mape, ali stvarnost nije ni uredna ni jednostavna. Ako netko misli da je dovoljno „postojati na papiru“, zaboravlja da se jezik ne čuva sam od sebe i da medijske sadržaje ne proizvodi sama dobra volja. Bez ljudi – i to dovoljno ljudi – manjinski mediji postaju samo formalnost. A formalnost ne može očuvati identitet.

Branka Pavić Blažetin

Puštanje u promet posljednje dionice koridora Vc u Hrvatskoj

Svečanost puštanja u promet posljednje dionice autoceste A5, na relaciji od granice do Belog Manastira, održana je 6. listopada u neposrednoj blizini državne granice s Republikom Mađarskom.

Riječ je o završnoj dionici hrvatskog dijela koridora Vc, koji s mađarskom dionicom autoceste M6 povezuje Budimpeštu s granicom Bosne i Hercegovine. Time je ostvarena dugoočekivana prometna povezanost središnje Europe s jugoistočnim dijelom kontinenta preko Slavonije i Baranje.

Svečanosti su, uz brojne uzvanike iz Hrvatske i Mađarske, nazočili predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva David Vlainić te ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković. Mađarsku je Vladu predstavljao ministar graditeljstva i prometa János Lázár.

Svečanosti su u ime Hrvata u Mađarskoj nazočili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan.

Premijer Andrej Plenković istaknuo je kako je Hrvatska dovršetkom ove dionice ispunila svoj dio obveza u izgradnji međunarodnoga koridora Vc, koji predstavlja „žilu kucavicu gospodarskog razvoja ovoga dijela Europe“. Dodao je da najveći dio koridora, oko 200 kilometara, još treba izgraditi u Bosni i Hercegovini.

„Napravili smo žilu kucavicu ekonomskog razvoja ovoga dijela Europe. To je posebno važno za odnose Hrvatske i Mađarske, a ova cesta ima i svoju važnu političku dimenziju. Siguran sam da će pridonijeti unapređenju odnosa Hrvatske i Mađarske“, izjavio je premijer Plenković.

Dodao je i kako je Hrvatska svjesna svojeg srednjoeuropskog i podunavskog identiteta, „što su dimenzije koje povezuju Hrvatsku i Mađarsku – kroz povijest, danas, ali i u budućnosti“, prenosi HINA. „Izgradnjom dionice od Belog Manastira do granice s Mađarskom Hrvatska u cijelosti dovršava svoj dio Paneuropskog koridora Vc – jednog od najvažnijih prometnih pravaca jugoistočne Europe. Povijesni dan za Slavoniju i Baranju“, objavio je na X-u Andrej Plenković.

Ministar János Lázár naglasio je važnost povezivanja dviju zemalja i koridora Vc: „Povezali smo Dunav s Jadranom. Završetkom autoceste M6 i njezinim spajanjem s hrvatskom autocestom A5 napravili smo još jedan korak prema našem cilju da sve autoceste dovedemo do granica Mađarske. Godine 2010., kad smo preuzeli vlast, samo

su tri autoceste dosezale državnu granicu. Završetkom ovoga projekta taj se broj povećao na deset. Dovršetak M6 i njezino povezivanje s hrvatskom mrežom ima i simbolično značenje: riječ je o jednom od najvažnijih dijelova europskog željezničko-cestovnog koridora koji povezuje srednju Europu s Balkanom. Za Mađarsku suverena i domoljubna gospodarska politika ne znači zatvoreno gospodarstvo, nego otvoreno – i to prema svim smjerovima: zapadu i istoku, sjeveru i jugu.“

Iako je posljednja dionica autoceste A5 duga svega pet kilometara, njezina je izgradnja bila među tehnički najzahtjevnijima. Na hrvatskom dijelu međunarodnog koridora Vc, od granice s Mađarskom do mosta Svilaj, ukupna duljina autoceste iznosi 88,7 kilometara. Projekt izgradnje počeo je 2007. godine, a njegova ukupna vrijednost dosegla je oko 815 milijuna eura. U cijelosti je financiran sredstvima Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) preko zajma za projekt „Hrvatska – dovršetak autoceste na koridoru Vc“.

Premijer Andrej Plenković

Dionica autoceste A5 od granice s Mađarskom do Belog Manastira vrijedna je 45 milijuna eura i obuhvaća osam građevinskih objekata: vijadukt Karašica, nadvožnjake Gajić i Rašće, most Karašica 2, mostove Travnik 1 i Travnik 2 te dva mosta preko kanala.

Naplatna postaja Sudaraž (Beli Manastir) ostat će prva, odnosno posljednja naplatna postaja na hrvatskom dijelu koridora Vc, ovisno o smjeru vožnje, dok na samoj granici s Mađarskom neće biti nikakvih objekata.

Završetkom ove dionice koridor Vc postaje ključni prometni pravac između srednje i jugoistočne Europe. Očekuje se da će nova prometna povezanost potaknuti ulaganja u logistiku, industriju i turizam na području Baranje i južne Mađarske uz znatno kraće vrijeme putovanja između Osijeka,

Pečuha i Budimpešte. Stručnjaci ističu kako će koridor Vc biti pokretač gospodarskog i demografskog oporavka pograničnih regija s potencijalom da postane jedan od najvažnijih europskih prometnih smjerova u nadolazećem desetljeću.

Branka Pavić Blažetin
Foto: HINA

BELI MANASTIR – Kako neslužbeno doznaje Hrvatski glasnik, premijer Andrej Plenković, boraveći 6. listopada u Osječko-baranjskoj županiji, u Belom Manastiru sastao se sa saborskim zastupnikom Robertom Jankovićem i izvršnim predsjedništvom Demokratske zajednice Mađara Hrvatske. Na sastanak su, prema istim izvorima, bili pozvani i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, koji su mu i nazočili. Premijer Andrej Plenković na X-u je nakon sastanka objavio: „U Belom Manastiru održali smo sastanak sa zastupnikom u Hrvatskom saboru Robertom Jankovićem i izaslanstvom Demokratske zajednice Mađara Hrvatske. Drago mi je da nam se pridružio i predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivan Gudan. Zahvalni smo mađarskoj nacionalnoj manjini na partnerskoj suradnji i konstruktivnom doprinosu u radu parlamentarne većine. Razgovarali smo o daljnjem unapređenju i jačanju zaštite prava mađarske zajednice u Hrvatskoj, kao i hrvatske manjine u Mađarskoj. Kroz Operativne programe za nacionalne manjine i druge mjere podupiremo djelovanje mađarske manjine i projekte koji su važni za očuvanje njihovog identiteta, jezika i kulturne tradicije. Istaknuli smo važnost daljnje suradnje između Hrvatske i Mađarske koje odsad povezuje i dovršeni koridor Vc“.

Izvor: <https://x.com/AndrejPlenkovic/status/1975166608701108463/photo/3>

Sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave 13. rujna 2025. godine u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža” održana je redovita sjednica Skupštine HDS-a s 14 točaka dnevnoga reda. Na sjednicu su se od 31 zastupnika odazvala 23. Za ovjerovateljicu zapisnika izabrana je Agi Tomola. Na dijelu sjednice zatvorenom za javnost, u 13. točki dnevnoga reda, donesena je odluka o Prijedlogu Hrvatske državne samouprave za Narodnosno odličje.

U prvoj točki dnevnoga reda (Izvešće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvještje o izvršenju odluka kojima je rok istekao te izvještje o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik i odbori) uz usmenu dopunu predsjednika zastupnica s liste udruge Hrvati – Horvátok Anica Kovács Kővágó pitala je predsjednika za ime drugog kandidata HDS-a za Savjet mladih Vlade Republike Hrvatske jer je na sjednici Skupštine održanoj 26. srpnja prihvaćeno da se do 1. rujna odredi i drugi kandidat (uz predloženu Maju Škrilin). Predsjednik HDS-a odgovorio je kako će HDS delegirati tek jednoga kandidata. Predsjednik Ivan Guban (Savez Hrvata u Mađarskoj) dodao je kako delegate – kako u Savjet Vlade Republike Hrvatske tako i u Savjet mladih Vlade Republike Hrvatske – mogu predlagati i drugi, a ne samo HDS. Skupština Hrvatske državne samouprave povjerila je predsjedniku Ivanu Gubanu delegiranje člana u Savjet mladih Hrvata izvan Republike Hrvatske – 172./2025. (VII.26.).

Zastupnica Anica Kovács Kővágó

Sjednicu je vodio predsjednik HDS-a Ivan Guban

U drugoj točki dnevnoga reda prihvaćen je rebalans proračuna HDS-a s ukupnim prihodima i rashodima od 3 565 414 849 forinti. Glavni su razlozi za rebalans uvrštavanje potpora dobivenih od Ureda predsjednika Vlade Mađarske u planske iznose, uvrštavanje potpora dobivenih od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u planske iznose, uvrštavanje potpore osigurane za vrednovanje učinka pedagoga, takozvani TER, u skladu s odlukom o proračunu za 2025. godinu u planske iznose, uvrštavanje ostvarenih prihoda ustanove u planske iznose te preraspodjela među glavnim proračunskim stavkama unutar HDS-a i ustanova.

U trećoj, četvrtoj i petoj točki dnevnoga reda bez rasprave su usvojeni Plan rada Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo za odgojnu i školsku godinu 2025./2026., Plan rada Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže za odgojnu i školsku godinu 2025./2026.

te Plan rada Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića za odgojnu i školsku godinu 2025./2026.

U šestoj, sedmoj i osmoj točki dnevnoga reda prihvaćene su Izmjene Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo, Izmjene Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže te Izmjene Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića.

U okviru devete točke donesena je odluka o Pozivu Programa stipendiranja pedagoga hrvatske manjine za školsku godinu 2025./2026. (NPTÖ). U desetoj točki odbijena je molba o usvajanju odluke o uvođenju imena Eden u registar narodnosnih imena.

Dio zastupnika

U 11. točki dnevnoga reda predsjednik HDS-a Ivan Guban upoznao je zastupnike s pripremama programa „Dan Hrvata 2025.”, koji će se održati 15. studenoga i na kojemu se očekuju pred-

sjednik Republike Hrvatske i predsjednik Mađarske. Dan će biti održan u Pečuhu – sveta misa u pečuškoj katedrali, a svečani program, za koji je zadužen ravnatelj Hrvatskog kazališta, u Koncertnoj dvorani Kodály.

Poduža rasprava vodila se oko 12. točke dnevnoga reda (Analiza potpora i natječaja za Hrvate u Mađarskoj sa strane Zaklade Bethlen Gábor i njihov utjecaj na stanje Hrvata u regijama Mađarske te uloga HDS-a u tome), koju je predložio i usmeno iznio zastupnik s liste „Hrvati – Horvátok” Franjo Pajrić.

Dio zastupnika

Razvila se rasprava u kojoj su se govornici služili raznoraznim digresijama i tvrdnjama radi opravdavanja svojih iznesenih mišljenja i stavova. U svojem ekspozeu predlagatelj se osvrnuo na velik nerazmjer u sredstvima koja su za djelovanje dobile dvije udruge koje imaju svoje zastupnike u Skupštini HDS-a – Savez Hrvata u Mađarskoj (21 zastupnik) i Udruga Hrvati – Horvátok (10 zastupnika) – te na nerazmjer u financiranju koje su za djelovanje dobile udruge po regijama. Predočio je i tri dijagrama.

Dio nazočnih zastupnika

U raspravi su sudjelovali zastupnici Franjo Pajrić i Anica Kovács Kövágó, predsjednik HDS-a Ivan Guban, zamjenica predsjednika HDS-a i delegatkinja HDS-a u Odboru za ocjenu natječaja Angela Šokac-Marković, zastupnica Agi Tomola te savjetnik predsjednika HDS-a Silvestar Balić. Riječ je dobila i ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole Mate Meršića Miloradića Edita Horvat Pauković. Govorilo se o načinu donošenja odluka u državnom tajništvu i sustavu, o potporama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, spominjale su se pojedine udruge i naselja, tko je koliko, kad, kako i zašto dobio i dobiva, navodile su se brojke Hrvata u pojedinim naseljima prema popisu stanovništva te prema broju registriranih u hrvatskim biračkim popisima na izborima 2024. godine, o djelovanju pojedinih udruga, članstvu, starosnoj strukturi, državnom karakteru, o manipulaciji podacima u predloženom grafikonu (kod treće

Dio zastupnika

animacije) koji je izradio zastupnik Pajrić, o tome tko je i u koliko udruga zainteresiran... Pojašnjen je sustav djelovanja i odlučivanja Odbora i Pododbora pri državnom tajništvu kod Fonda „Gábor Bethlen”, govorilo se o lobiranju pojedinih natjecatelja, o tome kako negdje gdje jedva ima Hrvata (njih ni 50) dobiju više natječaja nego naselje u kojem živi velik broj Hrvata, o tome kako nitko nije zadovoljan dobivenim sredstvima, o fragmentarnom sagledavanju rezultata natječaja i tako dalje. Rasprava je trajala četrdesetak minuta.

Zastupnik Franjo Pajrić

Prihvaćeno je da Ured HDS-a sastavi materijal za sljedeću sjednicu Skupštine kako bi se, u slučaju da ga zastupnici prihvate, mogao proslijediti nadležnom državnom tajništvu. U materijalu bi se predložio drukčiji princip vrednovanja natječaja Fonda „Gábor Bethlen”.

Pod točkom Razno zastupnik Franjo Pajrić dao je prijedlog da se odrede okviri za određivanje osobe (ili osoba) koja bi mogla biti kandidat za glasnogovornika Hrvata u Mađarskoj na izborima 2026. godine. Pravo postavljanja liste i kandidata na listi pravo je HDS-a. Ured HDS-a zadužen je za pripremu materijala za iduću sjednicu, na kojoj bi jedna od točaka dnevnoga reda bila i pitanje kandidata na listi Hrvatske državne samouprave za glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu.

Zastupnik Pajrić predložio je, što je Skupština i prihvatila, da HDS, odnosno predsjednik HDS-a, zatraži sastanak s novoizabranim predsjednikom Mađarske biskupske konferencije radi rješavanja problema na području vjerskoga života Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Susret bunjevačkih Hrvata iz Čikerije

Nakon posljednjih mjesnih izbora Hrvatska samouprava Čikerije – u kojoj su zastupnici Zsolt Ostrogonac i Ottó Lapostyán pod vodstvom nove predsjednice Zite Ostrogonac Cvetković – svojim je programima i nastupima na raznim hrvatskim priredbama u Bačkoj oživila društveni i kulturni rad bunjevačkih Hrvata u tom bačkom naselju.

KUD „Rokoko” iz Čikerije

FOTO: JENŐ JUHÁSZ (FACEBOOK)

Hrvatska samouprava tijekom ljeta organizirala je Susret bunjevačkih Hrvata iz Čikerije i onih koji su podrijetlom povezani s njom, ali danas ne žive u Čikeriji. Susret je održan 15. kolovoza te je ujedno bio i završna večer plesnog kampa Male skupine KUD-a „Rokoko”.

Susret Čikerijaca počeo je otvorenjem izložbe starih predmeta, alata, sakralnih predmeta, molitvenika i kipova pod naslovom „Sitnica Bunjevaca”, a zatim i izložbom fotografija „Bunjevačko Klapljenje” autora Ivana Ivkovića Irvandekića, dijelom snimljenih u Čikeriji. Uslijedio je prigodni kulturni

Članice KUD-a „Rokoko” na Madaroškom danima

FOTO: MADARAS KOZSEG (FACEBOOK)

program u kojem su nastupili KUD „Kolo” iz Tompe i Mala skupina KUD-a „Rokoko”. Dan je završen zajedničkom večerom i druženjem sudionika susreta.

Sutradan, 16. kolovoza, KUD „Rokoko” nastupio je u okviru programa „Ples naroda” na Madaroškim danima s bunjevačkim i pomurskim hrvatskim pjesmama odnosno plesovima.

S. B.

Međunarodni susret hrvatskih pjevačkih zborova u Kačmaru

Hrvatska samouprava Kačmara 4. listopada organizirala je već tradicionalni Međunarodni susret hrvatskih pjevačkih zborova u Kačmaru. Na susretu su se okupila prijateljska društva s kojima Kačmarci imaju višegodišnju suradnju te uzajamne susrete – većinom iz Bačke i Baranje u Mađarskoj, ali i iz prijateljskog naselja Velika u Hrvatskoj. Nakon dugogodišnjeg organiziranja susreta crkvenih pjevačkih zborova ovo je bio već sedmi međunarodni susret pjevačkih zborova na kojemu se pjevaju narodne pjesme.

Nakon pozdravnih riječi predsjednice Teze Balažić nastupili su Ženski pjevački zbor iz Kačmara, Pjevački zbor iz Baje, Ženski pjevački zbor iz Dušnoka, Muški pjevački zbor iz Udvara, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Pjevački zbor Kluba umirovljenika „Dalárda” iz Kačmara te Pjevački zbor „Ledena berba” iz prijateljskog naselja Velika iz Hrvatske. Svi zborovi izveli su po nekoliko hrvatskih narodnih pjesama svojega užeg i šireg zavičaja, a gosti iz Hrvatske i svoje novoskladane pjesme. Sudionici i gosti uistinu su mogli uživati u starim izvornim narodnim pjesmama i melodijama te omiljenim hrvatskim pjesmama.

Nakon koncerta svim sudionicima uručene su zahvalnice koje su preuzeli voditelji pjevačkih zborova, a susret je nastavljen druženjem i zajedničkim ručkom. Zahvaljujući pratećim orkestrima veselilo se uz pjesmu i ples. Susret pjevačkih zborova ostvaren je uz novčanu potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. B. Zajednička fotografija sudionika susreta

FESTIVAL NARODNOSTI U PEČUHU

U Mađarskoj živi trinaest zakonom priznatih narodnosti, od kojih jedanaest ima svoje samouprave u Pečuhu. One su se predstavile 6. rujna na Trgu Széchenyi na Festivalu narodnosti.

Jedna je od tih jedanaest narodnosnih samouprava i Hrvatska samouprava Pečuha. Grad Pečuh ujedno je i mjesto u Mađarskoj s najvećim brojem Hrvata i s najvećim brojem hrvatskih institucija koje čuvaju i njeguju baštinu. Peteročlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave Pečuha, na čelu s predsjednikom Stjepanom Blažetinom, jedan je od istaknutih pokretača Festivala narodnosti, koji se već desetak godina priređuje u Pečuhu prve subote u rujnu u sklopu programa obilježavanja Dana grada Pečuha (1. rujna). Mjesto je održavanja Festivala narodnosti glavni gradski trg, Trg Széchenyi.

Zastupnici Hrvatske samouprave Pečuha

Jedanaest narodnosnih zajednica, među kojima su brojčano najveće hrvatska, njemačka i romska, predstavljaju vrijednost i kulturnu raznolikost grada. Na festivalu se predstavljaju sa svojim narodnim plesovima, glazbom, nošnjama i gastronomijom.

Festival su otvorili gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy i povjerenica zadužena za razvoj društvenih odnosa, civilna pitanja i zadatke povezane s narodnostima Szilvia Bognár. Na velikoj pozornici izmjenjivali su se scenski nastupi, a Hrvate je predstavljao KUD „Ladislav Matušek” iz Kukinja, dok je u večernjoj plesnoj priredbi hrvatski glazbeni blok izvodio Orkestar „Baranja”.

KUD „Ladislav Matušek”

Gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy, generalni konzul Drago Horvat i predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin

Posjetitelji festivala, uz uživanje u plesnim i glazbenim točkama, mogli su kušati jela na štandovima narodnosnih samouprava te sudjelovati u kreativnim i obrtničkim programima poput oslikavanja lica i izrade glinenih figurica, predstavljanja knjiga ili demonstracije pletenja košara.

Najmlađe

Zainteresirani su mogli kušati i ponijeti recepte za jela kao što su tarator, čobanac, bigos, marlenka, palenta, burek, šopska salata i još mnoge druge delicije. Hrvatska samouprava Pečuha pripremila je čobanac koji su skuhalo njezini zastupnici.

Na prodajnim štandovima, među ostalima, predstavili su se i hrvatski obrtnici: Gastrochili Hasic manufaktura iz Salante, Vinarija Kovács-Harmat iz Vršende u vinogorju Villány te Obiteljski pčelinjak Simai iz Salante.

Branka Pavić Blažetin

52. DAN MLADINE

Ovo ljeto Dan mladine su držali 12. i 13. septembra u Hrvatskom Jandrofu (Jarovce) u Slovačkoj. Ovo je tradicionalni sastanak, ki jur već od pedeset ljet okuplja mlade gradišćanske Hrvate. Organiziral ga je Hrvatski akademski klub (HAK) skupa domaćim zajednicami. Cilj Dana mladine je očuvanje i jačanje hrvatskoga jezika, kulture i identiteta. Isto je važan cilj da Dan mladine neka skuplja i da povezuje gradišćanske mlade iz Austrije, Mađarske i Slovačke.

Program je bil jako šarolik. Jur u petak navečer je bilo sve veselo i lipo kad su začeli guslat bendi. Prvi je bil jedan od najmlađih bendov u gradišću zovu se „Masne daske“ oni su iz Petrovog Sela i velika rič im je bila da oni su mogli guslat na Danu mladine. „Da budem iskren pred godinom dana nisam mislio da ću ikada svirat na Danu mladine i da ću ikada svirati kao bend i ne samo sa folklornom društvom“, je rekao Ivan Vujčić član benda Masne daske. Za njim je došao jedan jako poznat tamburaški sastav Mejaši, a na kralju su guslali bend Delivery. U subotu isto su stali na pozornici jako poznati bendi i jačkari kot Matija Cvek, Macha Ravel i Čunovski Bečari. Na koncertima bila je velika publika, ka je uživala u veseloj atmosferi i bogatoj ponudi muzičkih stilova.

Iskustvo jednoga sudionika: „Ja mislim da ćemo svako ljeto dojit na Dan mladine jer ovde je sve jako super. Ovde su svi naši prijatelji iz Austrije, Mađarske i Slovačke. Ki još nigdar nisu bili ovde moraju dojt jer dobra je atmosfera si moreš se družiti s ljudima koje ne vidiš svaki dan“, rekao je David Timar iz Petrovog Sela.

Posebna vridnost Dana mladine je u tom, da mladi imaju mogućnost sastati se, upoznati se i stvoriti prijateljstva, ka prelazu državne granice. To pokazuje kako su ovakovi događaji važni za čuvanje našega identiteta i jezika. Dan mladine je opet pokazal, da je kultura gradišćanskih Hrvatov bogata i živa i da ju treba prenašati na mlade generacije.

Na kraju se more reć, da je Hrvatski Jandrof bil odličan domaćin i da je ovoga ljeta Dan mladine ispunil očekivanja – od dobrog programa do prijateljske i vesele atmosfere. Sudionici su domon odnesli lipo doživljaja i novu moć za buduće zajedničke projekte.

Andraš Kovač • Foto: hrvatskenovine.at (Kristijan Karall)

SZENTGOTTHÁRD – Biskupijski dan narodnosti i Nacionalni susret Slovenaca održani su 19. rujna. Program je počeo svečanom misom u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije koju je predvodio mons. dr. János Székely. U propovijedi je vjernike poučavao na primjeru života i djela trojice slovenskih svetaca. Na misi su sudjelovali crkveni zborovi hrvatske, njemačke i slovenske manjine iz Mađarske, a molitve su čitane na slovenskom, mađarskom, hrvatskom i njemačkom jeziku. U kulturnom programu nakon mise nastupili su, među ostalima, Hrvatski zbor KUD-a „Zviranjak“ i Zbor „Lastavica“ iz Narde.

SZENTGOTTHÁRD – Odsjek za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta Eötvösa Loránda (ELTE BTK) organizirao je 25. i 26. rujna slavističku konferenciju na temu „Utjecaji i međuutjecaji u slavenskim književnostima, kultura i jezicima“. Pozdravne govore održale su Kristina Menyhárt, predstojnica odsjeka, i Andrea Kovács, predsjednica Saveza Slovenaca u Mađarskoj.

TRENUTAK ZA PJESMU

Ležao na ledini

*Ležao na ledini, u Dvogrljači,
licem okrenut k nebu.*

*Gledao u oblake, slušao jarebice
i vjetar.*

Zaspao.

*Na lijevi mi rukav ušla
na desni rukav izašla.*

Moja ljubavnica zmija.

*Izgubila se u kupinama.
U godinama i travi.*

Petar Gudelj

Mirko Berlaković časni gradjan Velikoga Borištota (A)

Na 40. jubilarnom sastanku undakih tamburašev i na 15. ljetnoj obljetnici ŽVS „Biseri“ u Undi predsjednik HKD-a iz Austrije Joži Buranić uz čestitku dodao je da su i na dalje važna ostala sudjelovanja Grdiščancev iz austrijske i madjarske strane. Da si zminjaju iskustva, da se skupni programu pletu ili da se družu na razini hrvatske kulture. Zato ali potribni su i peljači ki sa svojom grupom vrimena i truda ne gledajući skrbu se za skupne programe. Kada sam Buranićove misli poslušala, napamet mi je došla suradnja Hajdenjakov i undanskih Gradiščancev ča su duga ljeta gajili pod peljačtvom Jelke Perušić i Štefana Kolosara. Tambure iz davna vrimena a klapsko jačenje u sadašnjici plete već nove kontakte, druženja ovkraj i onkraj granice.

Mirko Berlaković – dugoljetni direktor glavne škole u Velikom Borištotu, tamburaš, kantor, autor knjig, jezikoslovac i kulturni aktivist – 24. junija odlikovan je Časnim gradjanstvom Velikoga Borištota (Szabadábránd). Mirko Berlaković je svoju opširnu djelatnost na hrvatskom kulturnom polju doprimio i na madjarski dijel Gradišća. Kot školski direktor koljnofskom školom Mihovila Nakovića (Naković je rođen u Velikom Borištotu) u kasni 60-ih ljeti počinje suradnju još s ondašnjim direktorom koljnofske škole Franjom Pajrićem. Ovo djelovanje se je pokrenulo u 80-90. ljeti u međunarodni školski projekt Comenius. Večkrat suradjuje kot član ili predsjednik žirija u Koljnofi i u drugi hrvatski škola. Na poziv farnika dr. Antona Kolića svoju kantorsku službu si

Pri svečevanju s kćerami Zorkom i Kornelijom i ženom Erikom (K. Karall)

proširi u Kiseg, kade utemelji i cikveni zbor crikve Svetoga Emerika. Med drugi pjevali su mašu na staroslavenskom jeziku od Albe Vidakovića. Druži se s kiseškimi Hrvatima, a

Mirko Berlaković

ova veza omogući osnivanje pjevačkoga zbora „Zora“, ki i u denašnjici uspješno nastupa. Zavježbali su oko 50 jačak troglasno. Kada je Prisika organizirala županjski bal u

Sambotelu, „oživio“ je selskoga „spavajućega“ zbora, a suradnja mu se je proširila i na skupljanje prisičkih jačkov, Sastavi pjesmaricu s prisičkimi narodnimi jačkami „Kad si Dolinci zajaču – Prisika je lipom mjesti“. Njegova „Gramatika gradišćanskohrvatskoga i standardnoga hrvatskoga

jezika“ mu je bila na hasan i na visokoj školi u Šopronu, kade je tri ljeta predavao budućim pedagoginjam hrvatski jezik. Njegova Hrvatska gramatika bila je kompas pisanja naših hrvatskih školskih udžbenikov (Huljev – Payrits: „Mi se učimo hrvatski“). Suradjivao je – sada s već pokojnom – Timeom Horvat, bio je lektor i korektor nje publikacije „Petrovisko pero“. Podupirač, batritelj je izdanja pjesam Ivana Huljeva, lektor, korektor mnogih pjesničkih zbirkov i drugih objavljivanja. U denašnjici telefon i kompjuator su mu „oblok na svit“ jer molbe, prošnje, ga ovako najdu. Pomoću ovih sredstav i osobnih susretov dili svoja mišljenja, svoje savjete/tanče onim ki ga poišču.

Kontakti i veze med gradišćanskimi Hrvatima su svenek visile i od društav i od ljudi ki vidu važnost i imaju odanost za ovu za sve nas važnu zadaću – očuvanje hrvatskoga jezika, kulture, identiteta. Na ovom polju je Mirko Berlaković djelovao i djeluje za sve nas. Zahvalimo Mirko ovu suradnju! Odlikovanju Ti čistim srcem čestitamo!

Marija Fülöp Huljev

Bogatstvo...

U krugu učitelja 2025.

DAN NIKOLE ZRINSKOG U KERESTURU

Natjecanja, stipendije, učenička konferencija, prisega novih kadeta

Već 35 godina prošlo je otkako je prvi put priređen Dan Nikole Zrinskog u keresturskoj osnovnoj školi i otkako je ustanova preuzela ime tog povijesnog velikana. Spomen na Nikolu Zrinskog jača i Udruga Zrinskih kadeta surađujući sa školom i pružajući dodatne sadržaje u njegovanju vrijednosti koje su Zrinski svojim životom i djelom stvorili – rodoljublje, borba za slobodom, poštovanje kultura raznih naroda, njegovanje nasljeđa i tradicija. Ovogodišnji spomendan obilježen je 26. rujna brojnim programima: Učeničkom konferencijom o Zrinscima, Utrkom Zrinski, Natječajem „Dvorci Zrinskih“, inauguracijom novih Zrinskih kadeta, dodjelom stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“ i stipendije „Za hrvatski identitet“. Na priredbi su sudjelovali učenici svih partnerskih škola iz Hrvatske i Pomurja: III. osnovna škola Čakovec, Osnovna škola Draškovec, Osnovna škola Jože Horvata iz Kotoribe, Osnovna škola Retkovec iz Zagreba, osnovne škole iz Boršfe i Serdahela. U programu su sudjelovali i članovi Foto-kino kluba Ivanovec i Zrinske garde Čakovec.

Učenici keresturske škole još od početka školske godine pripremaju se za Dan Nikole Zrinskog. Svakog tjedna organizirano im je trčanje do Novog Zrina, a oni koji izdrže do kraja nagrađeni su toga dana. Također se pripremaju na aktualni natječaj, a oni koji se javljaju za Zrinskog kadeta vježbaju proceduru inauguracije i upoznaju se s djelima Nikole Zrinskog. Ostali učenici vježbaju lijepo pisanje i pamte hrvatske i engleske riječi za natjecanja. To su mali izazovi kako bi činili nešto slično kao što su činili i Zrinski: učili jezike, njegovali kulturu, fizički se pripremali za borbe, mnogo učili.

Sudionici učeničke konferencije

škole kako bi dali primjer današnjim školarcima da što marljivije uče. Ovaj put stigla je Diana Tóth, koja radi na hitnoj službi u kaniškoj bolnici. Rado se prisjetila svojih školskih dana i ispričala nekoliko doživljaja. Naglasila je koliko su joj i danas važne vrijednosti koje usvojila upravo u toj ustanovi. Profesor dr. Karlo Gadanji, umirovljeni rektor Sveučilišta Zapadne Mađarske u Sambotelu i počasni građanin Kerestura, ove je godine već 21. put dodijelio stipendije za učenike keresturske škole odnosno za učiteljicu koja se istakne u poučavanju. Stipendisti su 2025./2026. Enikő Sánta, Mira Vargovics, Dániel Deák, Marcell Pávlícz i učiteljica Zsuzsanna Kisfürjesi-Koczán. Prošle je godine dr. Enikő Kovač, bivša učenica keresturske osnovne škole i zastupnica u Hrvatskoj državnoj samoupravi, utemeljila stipendiju „Za hrvatski identitet“. Stipendija se dodjeljuje učenici ili učeniku koji posebno ulaže u njegovanje hrvatske kulture, baštine i jezika. Ovogodišnja je dobitnica stipendije Panna Imre.

Sa spomenom na Zrinske povezuje se i Međunarodna učenička konferencija o Zrinscima, koja je ove godine održana 11. put, i to pod naslovom „Velikaši obitelji

Zrinski“. Konferenciju je otvorila Anica Kovač, predsjednica Udruge Zrinskih kadeta, koja se prisjetila mnogih vrijednih predavanja koja su na prijašnjim konferencijama održali učenici, srednjoškolci, studenti iz raznih ustanova. Time su doprinijeli istraživanju povijesti Zrinskih, a ujedno i

Dobitnica stipendije „Za hrvatski identitet“

Priredba je po običaju počela sa spomen-programom, prisjećanjem na život Nikole Zrinskog, citiranjem njegova djela „Opsada Sigeta“ i govorima o njegovim slavim djelima. U sklopu programa prvaši prisežu te i službeno postaju članovi školske zajednice. Na svečanost se iz godine u godinu pozivaju bivši učenici keresturske

Ceremonija inauguracije kadeta

uvježbavali prezentiranje. Prvo su učenice III. osnovne škole iz Čakovca Tena Horvat i Elena Barić predstavile Plemičku baštinu Međimurja: Obitelj Zrinski. U pripremi im je pomogao knjižničar Dražen Ružić. Učenici keresturske osnovne škole Nimród Surdi i Áron Kunecz održali su prezentaciju o junačkim djelima kapetana Sigeta Ni-

kole Šubića Zrinskog, a Ákos Pávlícz i Dániel Deák istražili su život njegova praunuka Nikole Zrinskog Čakovečkog. U pronalaženju izvora pomogla im je učiteljica Henrieta Novak. Tko bi mogao više znati o Katarini Frankopan Zrinski od učenika Osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela? Učenici Zselyke Csire i Zoran Zadravec na konferenciji su govorili o književnici, o tragediji njezine obitelji i o tužnom završetku njezina života. Pripremila ih je učiteljica Katka Lukač Brođač. Učenice draškovečke osnovne škole Sara Zadravec i Lara Pavić predstavile su također jednu žensku članicu obitelji, Jelenu Zrinski. U njihovoj pripremi pomogla je mentorica Ana Marija Balent Žemlić. Na kraju konferencije ravnateljica keresturske osnovne škole Beata Herman zahvalila je predavačima i njihovim mentorima na trudu i na tome što su se marljivo pripremili. Podijelila im je male poklone.

Novi Zrinski kadeti sa Zrinskom gardom i gostima

Prisega prvaša

Program se nastavio inauguracijom novih Zrinskih kadeta. To je već 17. put otkako se održava ceremonija na koju svake godine stižu brojni gosti i članovi Zrinske garde Čakovec. Budući da je u Pečuhu utemeljen Viteški red „Nikola Zrinski“, i s njim se povezala Udruga Zrinskih kadeta. Stigli su gosti i iz njegovih redova: kapetan vitez Márton Inkei-Farkas i njegova zamjenica Adrienn Horváth. U ceremoniji svake godine sudjeluju i počasni građanin prof. dr. Karlo Gadanji, dozapovjednik Zrinske Garde Čakovec Goran Perčić, predsjednik Županijskog saveza „Rakóczi“ István Pál, ravnateljica Beata Herman i član predsjedništva Zrinskih kadeta Antun Tišlerić. Inauguraciju je vodila predsjednica Udruge Zrinskih kadeta Anica Kovač. Učenici János Gonda, Noel Wendler, Roland Marcell, Szabolcs Horváth, Dániel Marton, Olivér Orsós – nakon što su oprali ruke u murskoj vodi i u vodi zdenca Zrinski te hrabro držali obje ruke iznad vatre – preuzeli su sablju i izrekli prisegu: „Čisti od vode Mure i zvirála, batróven od jogna: Ja presegnem pred Bogom i čuvekom kaj bóm veren kadét. Náj mi kažejo póta čiste idéje, velike miseli i pošténje Zrinji Miklóša“. Tako su postali Zrinski kadeti i nastavili njegovanje kulta Zrinskih, koje se prenosi s naraštaja na naraštaj.

Beta

SAMBOTEL – Hrvatsko štamparsko društvo djeluje za sve gradišćanske Hrvate sa sjedištem u austrijskom gradu Željezno. U njem se najdu angažirani Hrvati različitih političkih i društvenih svtonazorov s ciljem da tradiraju hrvatsku rič i kulturu a da ujedno i potpomažu u produciranju novih produktova i tim potpomažu napredovanje i razumivanje nove svisti i novoga samorazumivanja, samopouzdanosti. Hrvatsko štamparsko društvo poklonio je 330 komada knjiga. Darove nam je predao g. Ivan Rotter. Jako smo zahvalni da možemo obogatiti našu školsku knjižnicu s ovim knjigama.

U Laslovu

LASLOVO – Posljednjeg vikenda rujna Osnovna škola Laslovo ugostila je učenike i učitelje Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije „Mate Meršić Miloradić“ iz Sambotela. Učenici su tijekom šetnje upoznali povijest i kulturu Laslova – crkvu, Park hrvatskih branitelja i spomenik poginulima i nestalima u Domovinskom ratu, o čemu im je govorio mjesni svećenik Attila Kettos. U Domu kulture folklorasi su priredili program, a u Muzeju hrvatskih branitelja ratni zapovjednik Ladislav Kočiš svjedočio je o događanjima iz 90-ih. Gosti su bili vidno dirnuti bogatom kulturom i tragičnom poviješću toga malog mjesta. Kako je izjavila ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije „Mate Meršić Miloradić“ Edita Horvat Pauković, bio je to „prijateljski susret – gdje te dodirne povijest“. Proveli su dva sadržajna dana u Laslovu. Na kulturnom festivalu vidjeli su šarolik program, večer proveli u ugodnoj i veseloj atmosferi, a u subotu dobili cijeli sat, odnosno cijelo poslijepodne povijesti.

NK „Zrinski – Veterani” na turniru u Kožinu (Zadar)

Međunarodni malonogometni turnir veterana okupio je brojne klubove iz zemlje i inozemstva. Turnir je održan u organizaciji DŠR-a „Kožino” i suorganizatora, ove godine na terenima s umjetnom travom TN Zatona. Na međunarodnom 11. malonogometnom turniru veterana „Kožino 2025” sudjelovali su mnogi klubovi iz Hrvatske i inozemstva.

Sve odigrane utakmice bile su na visokoj razini baratanja nogometnom loptom, no jedno stoji – igrači su malo vremenšni, usporeni, što je i razumljivo, ali su pokreti ostali isti. Sudionici hvala u prvom redu DŠR Kožino i TZ Zaton, koji su im u tri dana turnira – od 18. do 21. rujna – pružili nezaboravne trenutke koji će im ostati u sjećanju. Nakon više dvoboja igrala su se finala u objema kategorijama, do 49 i 49+.

U kategoriji 49+ natjecala se malonogometna ekipa NK „Zrinski – Veterani” iz Martinaca i osvojila četvrto mjesto među sedam ekipa.

„Uime Društva športske rekreacije ‘Kožino’ zahvalio bih svim našim prijateljima što su se odazvali na 11. međunarodni malonogometni turnir ‘Kožino i prijatelji 2025’. Čestitam svima na poštenoj igri sva tri dana. Naši veterani pokazali su da još uvijek znaju i mogu na terenu pokazati poteze za divljenje, vrhunške akcije i golove. Ali pored nogometa, isto tako jako je važno dobro prijateljstvo, druženje i pjesma kojih nije falilo uz, naravno, domaću spizu – pršut, gaune te delicije mora. Naši gosti vole Hrvatsku, a i mi svi skupa trebamo im omogućiti da uživaju u našem kraju i da nam se opet vrate kao nogometaši, turisti ili samo kao dobri prijatelji. Pohvalio bih i naše sudce i delegate koji su odradili vrhunski posao”, kazao je Edi Tokić, tajnik DŠR-a „Kožino”.

NK „Zrinski – Veterani”

„Sva tri dana trajanja turnira poslužilo nas je zaista lijepo vrijeme. Osim u nogometu uživali smo u kupanju i svim sadržajima koje nam pruža ovaj predivni resort. Hvala domaćinima na lijepo organiziranom turniru. U svemu smo uživali i nadam se da se vidimo u studenome u Mađarskoj i ponovno sljedeće godine u Hrvatskoj”, kazao je Ištvan Kovačević (Zrinski – Martinci, Mađarska), a prenosi *zadarski.slobodnadalmacija.hr*.

Branka Pavić Blažetin

DRUŽENJE U FOKU

U organizaciji Hrvatske samouprave Foka 30. kolovoza održano je Druženje u Foku. Pozivu organizatora odazvale su se brojne hrvatske zajednice iz naselja u županijama Šomođ i Baranja. Okupljanje nije pokvarila ni kiša koja je padala u jutarnjim satima.

Više od šesnaest kuharskih ekipa natjecalo se u spremanju perkelta od pijetla. Kuhanje je, uz duge razgovore i druženje, potrajalo do ranih poslijepodnevni sati kad su proglašeni rezultati. Prvo mjesto pripalo je ekipi Lukovišća, drugo ekipi Potonje, a treće ekipi Bojeva.

U kulturnom programu nastupio je Mješoviti hrvatski pjevački zbor iz Harkanja sa svojim svircima, a povelu se i kolo, nakon čega je uslijedio ukusan ručak uz izvrsne kolače koje Hrvatice uvijek spremaju za hrvatska događanja u Foku. Tijekom dana okupljene je zabavljao „Alibi band” iz Starina.

Dan je ostvaren uz potporu Hrvatske samouprave Foka, Hrvatske samouprave Baranjske županije, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge te Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin”.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Zoltán Czene

Mješoviti hrvatski pjevački zbor iz Harkanja

NOVA ŠKOLSKA GODINA U ALJMAŠU

Aljmaš je jedno od 11 bačkih naselja i ukupno 26 naselja u Mađarskoj gdje je nakon Drugog svjetskoga rata utemeljena samostalna hrvatska škola ili, kako su je naši bunjevački Hrvati nazivali, „bunjevačka škula”. Poput većine, krajem 60-ih odnosno početkom 70-ih godina prošloga stoljeća izgubila je svoju samostalnost, a jedna je od onih u kojoj se do danas predmetna nastava hrvatskoga jezika održava u okviru mjesne osnovne škole – nekad u OŠ „Ferenc Rákóczi”, a danas u OŠ „Mihály Vörösmarty”.

Ove godine nastavu hrvatskoga jezika od 1. do 8. razreda polazi 37 učenika, a poučava ih odnedavno umirovljena učiteljica Valerija Marija Petrekanić, koja hrvatski jezik predaje od 1995. godine. Prema njezinim riječima prije nje hrvatski su poučavali Antun Guban, sadašnji ravnatelj Vančaške osnovne škole, a još prije Anka Piuković i Josko Dević.

Kako nam je uz ostalo kazala učiteljica Valerija Petrekanić, nastava hrvatskoga jezika odvija se samo u nižim razredima. U prvom razredu ima osam učenika, u drugom isto osam, u trećem devet, a u četvrtom deset. U prvom razredu s najmlađima uče pjesme, brojalice i tapšalice kako bi im što bolje približili jezik i pobudili zanimanje za sate hrvatskoga jezika. U drugom razredu također su počeli s učenjem hrvatskih pjesama i kazivanjem stihova. Uz navedeno u trećem razredu već se pišu rečenice i sastavci na temu škole. Isto rade i u četvrtom razredu s učenicima koji već dobro vladaju jezikom i rado posjećuju sate hrvatskoga jezika.

Prema programu predmetne nastave hrvatski se poučava pet sati tjedno, a uz to i jedan sat narodopisa, dakle ukupno šest sati tjedno. To nije previše, ali je dovoljno da zavole učenje hrvatskoga jezika i da se njime služe. Kako ističe učiteljica Valerija Petrekanić, upravo je najvažnije da zavole hrvatski jezik i da im on bude na korist.

Naravno, uz sate hrvatskoga jezika imaju i puno izvanškolskih aktivnosti, plesa, pjesme, kazivanja stihova. Sve to pridonosi boljem upoznavanju i usavršavanju hrvatskoga jezika, ali isto tako i njegovanju tradicije i običaja bunjevačkih Hrvata. Tako su prošle godine sudjelovali na Županijskom svibanjskom susretu u Bačinu, isto tako i na dušnočkom susretu „Tko što zna”, gdje su se pred-

Aljmaški učenici s učiteljicom Valerijom Petrekanić na svibanjskom susretu u Dušniku

stavili s dječjim igrama, plesovima i kazivanjem stihova na hrvatskom jeziku. Kao i svake godine, sad se pripremaju za Županijsko natjecanje u kazivanju stihova koje će se održati u Baji. Osim toga djeca redovito sudjeluju i na priredbama mjesne hrvatske samouprave, nastupaju s bunjevačkohrvatskim dječjim igrama, plesovima i kazivanjem stihova.

Učenici većinom dolaze iz bivšeg južnoslavenskog vrtića gdje se do danas vrši odgoj na hrvatskom jeziku, a s njima rade dvije odgojiteljice – Ružica Mondovics Juhász i ravnateljica Lola Pancsics.

Trenutačno se s učenicima pripremaju za jesenski projekt uz izradu crteža, učenje brojalica na temu jeseni. U studenom će obilježiti blagdan sv. Martina, u prosincu sudjelovati na županijskom natjecanju u kazivanju hrvatskih stihova u Baji, ali i proslaviti blagdan bunjevačkih majki i očeva – Materice i oce.

S. B.

MISA ZA UČENIKE I BLAGOSLOV ŠKOLSKIH TORBI U DUŠNOKU

U Župi sv. Filipa i Jakova u Dušniku 21. rujna služena je sveta misa u povodu početka nove školske godine. Prvi je put ove godine na misi dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković blagoslovio školske torbe. Na misi se okupio velik broj školske djece, roditelja i dušnočkih vjernika.

S. B. • Foto: Dusnoki Szent Fülöp és Szent Jakab Plébánia (Facebook)

Misno slavlje predvodio je dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković

Njom se ponose i pomurski Hrvati

Pomurski i međimurski Hrvati zajedno su slavili uspjehe mlade plivačice Sare Puklavec, koja je 24. kolovoza na natjecanju Bosphorus Cross-Continental Swim sa sjajnim rezultatima preplivala Bosporski tjesnac. Sarom se ponose na objema stranama granice: mama joj je rodom iz Serdahela, tata iz Međimurja, ona živi u Prelogu (Hrvatska), a plivanje trenira u Velikoj Kaniži. Paralelno je pohađala osnovnu školu u Draškovcu i Keresturu. U njezinu se liku utjelovljuje prijateljstvo dvaju naroda, dviju zemalja, ona neumorno pliva i za svoju hrvatsku i mađarsku dušu. Susret sa Sarom pod naslovom „Na koga smo ponosni” organizirala je Hrvatska samouprave Velike Kaniže 4. rujna. Na susretu su se okupili brojni prijatelji s obiju strana granice, među ostalima Sarini treneri iz kaniške Plivačke udruge „Ebihal Úme” (Mercédesz Kiss-Miatta i László Tihanyi), predsjednik Zajednica sportskih udruga Grada Preloga Dejan Narandža, gradonačelnik Velike Kaniže Jácint Horváth i drugi predstavnici. U ime organizatora prisutne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Velike Kaniže Marija Vargović, razgovor s plivačicom vodila je dr. Erika Rac, a susret je hrvatskim melodijama uljepšao TS „Pomurske žice”.

Sara Puklavec od rane osnovnoškolske dobi pliva u bojama Hrvatske i Mađarske. Na natjecanjima zastupa i jednu i drugu zemlju, u srcu uvijek ima obje, svaka joj je dala mnogo lijepih doživljaja, prijatelja, a i snagu da pliva za njih. Njome se ponose i pomurski Hrvati i zbog toga su joj priredili večer u Gradskoj knjižnici „István Halis” u Velikoj Kaniži. Povod je bio to što je Sara vrlo uspješno preplivala tjesnac Bospor (6,5 km) na prestižnoj međunarodnoj utrci Bosphorus Cross-Continental Swim u Istanbulu. Bila je jedina plivačica iz Hrvatske, a iz Mađarske osim nje bilo je šestoro, ali ona je uspjela ostvariti najbolje vrijeme. Sara Puklavec dionicu je isplivala za sat i 15 minuta te zauzela 64. mjesto od 811 plivačica u apsolutnoj kategoriji. U svojoj kategoriji ostvarila je još bolji plasman, 21. mjesto. U ukupnom poretку svih 2667 plivača i plivačica koji su završili utrku 18-godišnja Sara zauzela je 284. mjesto. O tome kako se pripremala za utrku i kako joj je bilo na samom natjecanju s njom je na večeri u kaniškoj knjižnici razgovarala dr. Erika Rac, jedna od njezinih učiteljica u keresturskoj Osnovnoj školi „Nikola Zrinski”.

Sara od 2023. godine trenira u Velikoj Kaniži i, kako bi svaki dan stigla na treninge, treba putovati oko sto kilometara. Uz to redovito pohađa i srednju školu u Prelogu s odličnim rezultatima. No, kako kaže, ako netko nešto voli, njemu za to ništa nije teško učiniti. A da doista voli plivanje, pogotovo u slobodnim vodama – u kojima se stvarno osjeća „kao riba u vodi” – potvrdila je i njezina prijašnja trenerica Mercédesz Kiss-Miatta, koja je odmah na početcima plivanja uočila Sarinu strast za slobodnim vodama. Trenirati i plivati u bazenu ili u prirodnim vodama nije uopće isto, trenin-

zi su različiti, a o tome je govorio i njezin sadašnji trener László Tihanyi. On je nije mogao otpratiti na veliko natjecanje, no preko interneta i telefona davao je savjete. Saru su na utrku otpratili roditelji Zorica Lukač-Puklavec i Siniša Puklavec, a da bi ona dospjela onamo, pomogli su joj brojni sponzori kao i Sarina tzv. menadžerica, profesorica Sanja Kovačić.

Sara prati razna plivačka natjecanja i na utrku Bosphorus Cross-Continental Swim naišla je na internetu. Budući da joj je bila želja preplivati Oceanovih 7, smatrala je ovo jednim korakom do ostvarenja cilja. „Dosta je mukotran proces prijaviti se na ovo natjecanje, treba godinu dana. Naime, gotovo su četiri tisuće prijavljenih, a treba mnogo zdravstvenih pregleda i dozvola kako bi se steklo pravo na natjecanje. Trener također treba potvrditi da smo sposobni za to”, pričala je Sara na susretu.

Ona je bila sigurna u sebe da može preplivati, no malo se bojala raznih struja. Vrijeme na utrci također nije bilo bajno, bili su pljuskovi, kiša i vjetar, trebalo je pripaziti i na to da ne zaluta. Čak je ni roditelji nisu vidjeli kad je uplivala u cilj, pričao je njezin tata Siniša koji ju je htio u tom trenutku uslikati. „Bilo je straha iako joj nije bio prvi maraton, ali ona je to jako htjela i mi smo je podržali. Kad je ona počela plivati, mi roditelji smo malo čitali stručnu literaturu o pedagogiji u sportu i o drugim stvarima kako bismo joj mogli pomoći. Mi o rezultatu ne pričamo, naš je zadatak samo da je podržimo, da je motiviramo i da budemo ponosni na nju”, rekao je Sarin tata te dodao kako ni on ni mama nisu sportski tip. Zbog toga su još više ponosni.

Djed s mamine strane, Lajoš Lukač iz Serdahela, više je sportski tip. Nekad je bio

Sara Puklavec s medaljom

sportaš, nogometaš, i vrlo je ponosan na unuku Saru. „Nisam se bojao za nju, znao sam da je borac i da će uspjeti”. On ju je često vozio na treninge kad roditelji nisu imali vremena.

Na susretu plivačicu je pozdravio i gradonačelnik Jácint Horváth i rekao kako Sara predstavlja europski duh, a njezinu uspjehu pomažu i slobodne granice jer živi u jednoj zemlji, a svakodnevno putuje u drugu na treninge. Rekao je da je to jedna od najboljih odlika Europske unije te da građani obiju zemalja mogu biti ponosni. Plivačica je svima koji su joj pomogli zahvalila, a sudionici susreta čestitali su joj te zaželjeli mnogo uspjeha i u budućnosti. Susret s plivačicom uljepšao je pomurskim pjesmama Tamburaški sastav „Pomurske žice”.

Beta

VIII. DAN SMOKVE

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj organiziralo je u suradnji s Botaničkim vrtom Sveučilišta Loránda Eötvösa (ELTE) i Splitsko-dalmatinskom županijom VIII. Dan smokve.

Na događanju je 24. rujna predstavljena kultura smokve u Hrvatskoj, ali su također produbljene dobre veze između dviju prijateljskih zemalja. Prisutni su mogli kušati posebne proizvode od smokve iz Splitsko-dalmatinske županije. Atmosferu je obogatio nastup splitskog Folklornog ansambla „Jedinstvo“.

Ravnatelj Botničkog vrta László Papp, koji je s majčine strane hrvatskih korijena, izjavio je kako će s pažnjom nastaviti s deseto-godišnjom tradicijom Dana smokve. Govorio je o važnosti smokve i o tome koliko klimatske promjene utječu na nju.

Zamjenik župana Splitsko-dalmatinske županije Ante Šošić zahvalio je domaćinima na toplom gostoprimstvu i organizaciji. Istaknuo je kako je FA „Jedinstvo“, nastupajući u Mađarskoj, donio komadić Mediterana, a ishodište civilizacije bilo je na Mediteranu. Ansambl je doprinio turističkoj promociji Splitsko-dalmatinske županije, a i cijele RH. Ravnatelj splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ante Čaleta također se obratio prisutnima.

Moderatorica događanja, diplomatska savjetnica Marina Sikora, zahvalila je Splitsko-dalmatinskoj županiji, koja je ove godine omogućila razne proizvode od smokve – svježe i sušene smokve, džemove, energijske pločice, likere, umake... Prije kušanja proizvoda

Veleposlanik Mladen Andrić sa suradnicama i ravnatelj Botničkog vrta László Papp

prisutne je pozdravio i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić: „Drago mi je da smo ovdje zajedno Hrvati iz Mađarske, Mađari, brojni diplomati na Danu smokve. Da nije bilo korone, ovo bi bila već deseta proslava, a ovako je osma.“

Kršul

Oproštaj od ljeta u Kišpešti

U organizaciji Centra za obrazovanje i knjižnice KMO (KMO Művelődési Központ és Könyvtár) u Kišpešti je na Trgu crkve 27. rujna organizirano obiteljsko događanje – Oproštaj od ljeta (Mihály-napi Búcsú). Posjetitelji su mogli pogledati popularne scenske programe, nastupe poznatih umjetnika, hodače na štulama, sajam rukotvorina, djeca su mogla uživati u igraonicama, maženju životinja, vrtuljku. Kušati su se mogle i razne delicije.

Kao i prošlih godina, na pozornici su se predstavile i narodnosti iz Kišpešte – Slovaci, Rumunji, Romi i Hrvati. „Plesni ansambl ‘Tamburica’ nastupio je i izveo ljetne oproštajne plesove o dolasku jeseni. Željeli smo pokazati da HOŠIG, osim očuvanja tradicija, veliku pažnju posvećuje poučavanju plesa i očuvanju jezika“, obrazložio je predsjednik Hrvatske samouprave Kišpešte Đuro Zlatar.

„Ove godine uz tradicionalne programe prvi je put organizirano natjecanje u pečenju pite od jabuka, a kao novi nastupi pojavili su se Trillamanói, dok je velik interes izazvala i radionica mađarskih tradicionalnih drvorezbara“, izjavila je ravnateljica centra i knjižnice Ilona Gábor.

Na natjecanju u pečenju pite od jabuka žiri je kušao osam pita, a predsjednik žirija bio je Erhart Racsits, majstor slastičar iz Duki-Cukija, s potpredsjednikom Gradskog vijeća Györgyem Vinczekom i Rolandom Tóthom.

Oproštaj od ljeta počeo je ujutro na Trgu crkve dječjim koncertom benda Csurgó. Oko podneva izvedena je predstava kazališta Grimask „Ördögös Janko“.

Osim programa na glavnoj pozornici, gdje je voditelj bio glumac Roland Tóth, na trgu se u Kulturnoj kući Wekerlei nalazio šator, drveni vrtuljak, Igraonica Ökocsiga „Seoski dvori“, Kokotova farma Barka, Mađarski tradicijski drveni obrti i društvene igre KMO te štand Policije Kišpešte.

Održano je i predavanje o vranama Attila Pintera i njegovih suradnika, gdje se moglo razgovarati sa stručnjacima o ponašanju vrana u gradu. Program je zaokružen performansom žonglera vatre.

Predsjednik Hrvatske samouprave Kišpešte Đuro Zlatar, koji je na čelu samouprave nastavio rad svojega oca, prethodnog predsjednika, nastavio je i organiziranje brojnih hrvatskih događanja u svojem okrugu i šire. To su primjerice poklade, koje samouprava organizira već tridesetak godina, ili redovito predstavljanje hrvatske narodnosti na Narodnosnom danu Kišpešte, na Oproštaju od ljeta.

Kršul

Foto: Leonid Bendjeskov (Facebook)

VII. Memorijalni košarkaški turnir Dražena Petrovića

U HOŠIG-u je 26. rujna svečano otvoren dvodnevni VII. Memorijalni košarkaški turnir u čast Draženu Petroviću.

Kako je i uobičajeno, u jutarnjim satima u školskoj sportskoj dvorani već su se poredali košarkaši. U svakom redu po jedna ekipa, a svaki mladić na početku reda držao je u ruci pločicu s imenom svojeg košarkaškog tima. Pisalo je: VII. gimnazija iz Zagreba, Srednja škola „Hrvatski kralj Zvonimir“ s otoka Krka, Srpsko zabavište, osnovna škola, gimnazija i kolegijuma „Nikola Tesla“ iz Budimpešte, Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“ iz Pečuha, košarkaški tim Općeprosvjetnog centra Nijemaca iz Baje, HOŠIG.

Stigli su uvaženi gosti: državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić. Oni su, rukujući se s košarkašima iz svakog tima, sve pozdravili i zaželjeli im uspješnu igru.

Dvorana je bila ukrašena velikim plakatima Dražena Petrovića, a i izvođači prigodnog programa koji je trebao uslijediti doimali su se spremnima. Postavljeni mikrofoni na stolu samo je čekao ravnateljicu Anu Gojtan da izrekne svoj govor. U zvonkom govoru ona je poručila da se na turniru igra u čast i u duhu Dražena Petrovića, tj. pošteno, srčano i s poštovanjem prema protivniku.

Prisutnima se obratio i državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész, koji je istaknuo: „Osobno sam vidio Dražena Petrovića kako igra ovdje u Budimpešti, baš kad su pobijedili u Ligi prvaka. Ja sam navijao za Hrvate i bio očaran njegovom igrom. Šokiralo me je kad se dogodila tragedija već u 28. godini njegova života. Unatoč mladoj dobi on je ostavio traga, ne samo svojom igrom već i svojim ljudskim kvalitetama. Njemu možemo zahvaliti na tome da su nakon jednog vrlo teškog razdoblja Hrvati i Srbi ipak uspjeli sklopiti prijateljstvo preko sporta.“

Uslijedio je prigodan program – igrokaz u čast Draženu Petroviću i nastup Plesne skupine „Tamburica“.

Igrokaz koji je osmislila ravnateljica Gojtan sadržavao je sve smjernice koje je naglasila u govoru: prisjećanje na velikana hrvatske i svjetske košarke Dražena Petrovića, čovjeka koji je pokazao da se radom, upornošću i strašću mogu nadmašiti sve prepreke. Dijalozi igrokaza u gotovo svakoj rečenici sadržavali su poruku (kao inspiraciju) i imali poučno-didaktički cilj.

Nastup Plesne skupine „Tamburica“ u koreografiji Andree Balint bio je energičan, pun pozitivnih vibracija, precizan i lijep. Mlade plesačice kretale su se sve kao jedna, a sama izvedba slobodno bi se mogla naći na pozornici kakva plesnog natjecanja.

Osim već spomenutih događanja su nazočili i predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić i ravnateljica Croatica Timea Šakan-Škrilin.

Košarkaške ekipe bile su podijeljene u dvije skupine. U skupini A bile su sljedeće momčadi: Krleža, HOŠIG, „Hrvatski kralj Zvonimir“ Krk. U skupini B bile su ekipe Tesla, VII. gimnazija Zagreb i Prosvjetni centar Nijemaca iz Baje.

Ekipa Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ iz Pečuha

Nakon još jednog, sedmog uzbudljivog turnira u poslijepodnevni satima 27. rujna u HOŠIG-ovoj auli proglašeni su rezultati, a ravnateljica Ana Gojtan uručila je medalje i plakete. Zlato je pripalo ekipi Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ iz Pečuha, a iz iste škole bili su i najbolji strijelac turnira (David Nuši) i najbolji igrač (Aleksandar Dimitrijević). Srebro su osvojili košarkaši VII. gimnazije iz Zagreba, a brončanu medalju odnijeli su prošlogodišnji pobjednici – košarkaši Srpskoga zabavišta, osnovne škole, gimnazije i kolegijuma „Nikola Tesla“ iz Budimpešte.

Potporu turniru dali su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatska samouprava Zuglóa i Orbico Hungary Kft.

Kršul